Beskärning av vuxna träd

Lär dig hur ett fullvuxet träd bör beskäras och vilka tekniker du bör använda.

Beskärning är den vanligaste åtgärden för underhåll av träd. Träd i skogen växer bra med endast naturens beskärning, men träd i konstgjorda miljöer behöver mer omvårdnad för att behålla sin form, stabilitet och utseende. Beskärningen måste göras med kunskap om trädets biologi. Felaktig beskärning kan orsaka bestående skador och rentav förkorta trädets livslängd.

Anledningar att beskära

Eftersom varje beskärningsåtgärd kan påverka hur trädet växer bör ingen gren tas bort utan anledning. Vanliga anledningar till att beskära är:

- För att ta bort döda grenar, att förbättra trädets form och för att minska olika risker.
- Träd kan också beskäras för att ljus och luft lättare ska ta sig in i trädets krona eller till området under trädet.
- I de flesta fall beskärs fullvuxna träd i korrigerande eller förebyggande syfte.

Rutinmässig kronglesning förbättrar inte ett träds hälsa. Träd har täta kronor med många blad för att kunna producera socker som används som energi för trädets tillväxt och utveckling. Om man minskar lövverket genom beskärning kan man försämra tillväxten och minska trädets energireserv. Omfattande beskärning kan innebära en avsevärd stress för trädet.

Men det finns många faktorer som kan göra att man måste beskära ett träd. Säkerhet, avstånd mellan trädet och exempelvis en väg och att trädet på olika sätt behöver anpassas till sin omgivning är några exempel.

Korrekt beskärning, med förståelse för trädets biologi, kan bevara trädets hälsa och struktur och samtidigt höja omgivningens estetiska och ekonomiska värde.

När bör beskärning utföras

Beskärning av sjuka, svaga eller döda grenar kan göras oavsett tid på året utan att ha för stor påverkan på trädet.

Som regel maximeras trädets tillväxt och förmåga att försluta såret som uppstår vid beskärning, om beskärningen utförs innan tillväxten på våren påbörjats. Vissa arter, som lönn och björk tenderar att ”blöda” om de beskärs för tidigt på våren. Detta kan se fult ut, men påverkar inte trädet.

Kraftig beskärning av levande ved ska undvikas strax efter tillväxten på våren, särskilt på svaga träd. Vid den tiden på året har trädet nyligen spenderat mycket energi på att producera nya blad och skottillväxt. Borttagning av stora delar av kronan vid den tiden på året kan stressa trädet.

Vissa sjukdomar kan spridas via beskärning, exempelvis kastanjeblödarsjuka. Det är därför viktigt att vara uppmärksam på förekomsten av sjukdomar innan en beskärning genomförs.

Hur mycket bör man beskära?

Mängden levande vävnad som bör tas bort beror på trädets storlek, art och ålder och syftet med beskärningen. Yngre träd klarar av en större andel borttagen levande vävnad än vad fullt utvuxna träd gör. En generell regel är att inte mer än 25 procent av kronan bör tas bort på en och samma gång på ett ungt träd, och för fullt utvuxna träd är siffran lägre än så.

Bara att ta bort en enda tjock gren kan få stora effekter för kronan och kan skapa ett sår som trädet inte lyckas läka. Man bör försöka uppnå sina mål utan att ta bort alltför många levande grenar och orsaka för stora sår på trädet.

Hur man lägger beskärningssnitten rätt

När man beskär bör snitten läggas precis utanför grenkragen. Grenkragen innehåller vävnad från stammen eller huvudgrenen och bör inte skadas eller tas bort. **Skär inte i själva grenkragen.** Beskärning i grenkragen resulterar i att vävnad ovan och under snittet dör. Om grenkragen har växt ut på en död gren som ska tas bort bör man lägga snittet precis utanför kragen.

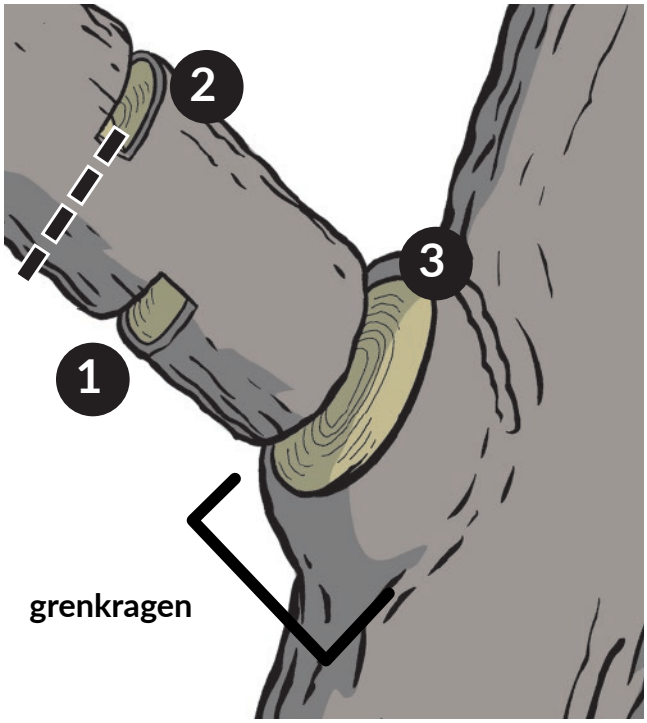

Om det är en stor gren som ska tas bort bör dess vikt först reduceras på följande sätt:

1. Lägg ett underskär ungefär 30 till 45 cm från punkten där grenen fäster vid stammen.

2. Lägg ett andra skär ovanifrån, antingen rakt över eller några centimeter längre ut på grenen. Då kan grenen tas bort, och kvar blir en mindre stump.

3. Ta bort stumpen genom att skära av den utanför grenkragen. Med den här tekniken minskar risken för att barken ska fläkas upp.

Beskärningstekniker

Kronrensning innebär borttagning av döda, döende, sjuka grenar eller grenar med svaga fästen eller låg livskraft från trädets krona.

Kronhöjning innebär att man tar bort ett träds lägre grenar för att skapa fri höjd för byggnader, fordon, fotgängare och siktlinjer.

Reduktion innebär att man minskar storleken på trädet, ofta för att lämna utrymme för ledningar. Det bästa sättet att minska ett träds höjd eller vidd är att beskära huvudgrenar och större grenar ner till sidogrenar som är stora nog (minst en tredjedel av diametern hos den gren som tas bort) att ta över deras ledande roll. Jämfört med toppkapning hjälper reduktion till att behålla trädets form och strukturella stabilitet.

Kronglesning innebär selektiv borttagning av mindre grenar för att förbättra kronans struktur och låta ljus och luft komma fram lättare. Om glesning görs rätt blir kronan mindre tät, tunga grenar blir lättare och trädet behåller sin naturliga form.

Preparat för sårförslutning

Forskning har visat att olika preparat för sårförslutning inte reducerar röta eller skyndar på trädets invallning av sår, och sällan förhindrar insektsangrepp eller sjukdomar. De flesta experter anser därför att dessa preparat inte bör användas.

Anlita en arborist

Att beskära stora träd kan vara farligt. Om beskärningen involverar arbete högt upp eller användning av motordrivna verktyg är det bäst att anlita en ISA eller ETW-certifierad arborist. En arborist kan avgöra vilken typ av beskärning som behövs för att göra trädet friskt, vackert och säkert. En arborist kan också bistå med ett utbildat arbetslag med rätt säkerhetsutrustning och försäkring.

Vad är en Certifierad Arborist?

ISA Certifierade Arborister är personer som har bevisat en kunskapsnivå inom vetenskapen om trädvård genom erfarenhet och genom att ha blivit godkända i en omfattande examination utvecklad av några av världens ledande experter inom trädvård. ISA Certifierade Arborister måste även fortsätta sin utbildning för att behålla sin certifiering och är därför ständigt uppdaterade inom den senaste tekniken inom trädvård.

ETW-European Tree Worker är den vanligaste certifieringen för klättrande arborister i Sverige. ETW drivs av EAC – European Arboricultural Council. För att bli certifierad krävs att personen arbetat som arborist i minst ett år och även blir godkänd i teoretiska och praktiska prov.

Hitta en arborist

Besök www.tradforeningen.org/hitta-foretag/ för att hitta en arborist, eller www.TreesAreGood.org för gratis verktyg för att hitta en arborist.

ISA

TREES ARE GOOD®
www.treesaregood.org

www.isa-arbor.com • www.treesaregood.org

©2021 International Society of Arboriculture. (v01.2021)
Through research, technology, and education, the International Society of Arboriculture promotes the professional practice of arboriculture and fosters a greater worldwide awareness of the benefits of trees.